

AZ ELTÜNTETETT ORSZÁG

Volt egy ország a világon, amelyet eltüntettek az emberiség tudatából és az emberiség jóformán csak akkor vette észre, hogy van, mikor szétszaggatta.

Azóta a magyar jelen tragikus nagyságával itthon tartóztatja még a gondolatunkat is. Aki közülünk távolba néz, aggódva, sötéten néz, mint a gazda, mikor jégverés után a lábon lézengő vetésből a láthatárt kémleli.

A szemhatáron felhőgyűrűzés rémlik szüntelen a megszállt, fájdalmas földek felett. És túl rajtuk vajjon mit keresne a gondolatunk? Odaát csak gyűlölet vagy közöny van és minden úton mély szekér-csapás. A miénket viszik évről-évre a szekerek! És mentől inkább viszik, mentől inkább múlik az idő, emlékezésünkben annál idegenebbnek tűnnek fel a külföld egykor ismerős tájai, a messze nyugati nagyvárosok, melyek számunkra elvesztették glóriás jelzőiket. Álarcos menetük véget ért. Trianon volt az éjfélel óra. Az álarcok lehullottak, a jelzők lemálltak, mint a felragasztott dolgok és a kultúrmetropolisok feledhetetlenül megmutatták mezítelen arcukat.

Nehéz nekünk arrafelé az út. Még a képzeletnek is nehéz, nehéz még az emlékezésnek is.

A Szajna partja, a Temze, a Tiberis... Tőlünk elmaradt a Vág, a Kárpátok vad tiszta érverése, a három-testvér Körös, a zsongó Maros, a Dráva és az álomittas szőke Száva. A rab Dunába idegen halászok hálója merül, idegen hajóktól sebesül a hab, idegen révészek gyujtanak révlámpát a partokon ha este lesz.

Hogyan történhetett? Kik tették ezt? Saját bűnünkön túl, túl vöröslő októberi és márciusi arcokon, külföldi városok képei bukkannak fel. Nem a csataterek tették, nem fegyverek, de zöldasztalok, házak és városok. Emlékeztünkben utcák nyílnak, melyekben valaha gondtalanul neveltünk, terrek tárulnak, melyeknek a kövezetén a mi kifosztott magyar nemzedékünk lépése aligha ver többé zajt. Paloták körvonala rajzolódik, ablaksorok, kapuk ívei.

A Quai d'Orsay, a Foreign Office, a Ministero del Estero. Távirati irodák, előkelő lapvállalatok, zugszerkesztőségek, balkáni követségek, bankok, börzék. És egyszerre eszünkbe jut... A háború előtti évek napsütésében csendesen kocog a bérkocsi. A párizsi, római, londoni, berni vagy brüsszeli bérkocsis felmutat az ostrom hegyével egy-egy palotára. L'ambassade d'Autriche... dell Austria... Österreich... Az osztrák követség — mondták a világ minden nyelvén. És a paloták kapuja felett előkelően uralkodott a kétfejű sas. A zászlótartó vasmarkából a császári Ausztria zászlaja lobogott bele az idegen városok szemébe.

Magyarország nem volt sehol. Magyarországra semmi sem emlékeztetett. És ami idebenn háromszáz éven át sem csatatéren, sem vesztőhelyen nem sikerült, az sikerült odakinn, a nagyköveti palotákban. Ott sike-

rült az osztrák császári sas tolla alá bujdatni az ezeréves Magyarország önálló államiségének a fogalmát.

A világ népei aztán lassan-lassan már csak akkor vették észre az el-tüntetett országot, ha valamelyik kis szomszédunk kiöltött nyelvvel ide mutatott, ha rágalmaival csapdosott felénk. És a rágalmak ellen vajjon ki védett volna meg? A kétfejű sas külföldi palotái? A „közös“ külügyminiszterium sajtóosztálya, vagy a bécsi miniszter — a császári ház minisztere? Minek! Hiszen akkor kiderült volna, hogy vagyunk. Hiszen a védelem ki-emelte volna a kétfejű madár tollai alól az elrejtett koronás országot.

És így kezdődött el a trianoni végzet . . .

Hiába adtunk egy ezredéven át lángoló világosságokat az emberiség-nek, más népek elorozták a magyar világosságokat, hogy ne bizonyíthassuk velük önmagunkat. A törökverő belgrádi győzelmet a szerbek kobozták el és ráadásul eltulajdonították Petőfi kiskunsági tűzlelkét is. Hunyadi Jánost és Mátyás királyt az oláhok sajtóították ki. Vitt mindenki, még a németek is: a magyar Liszt Ferencet . . . Semmelweis Ignácot. Kincsei és ürességei közé a magyar lélek nagy lobbanásait az vitte el, aki akarta.

És a világsajtó sietve szentesítette a rablást. A magyar mult lángel-méi felett osztozkodó Trianon évekkel megelőzte az országosztó Trianont. „A szerbek mentették meg a belgrádi győzelemmel Európa kultúráját . . . Hunyadi János oláh diesség volt . . . Semmelweis a német tudomány dia-dala“ — írták a különböző ujságok. Olvasóik köztudata pedig felitta az új leekét és elfeledte a históriát.

Hiába tiltakoztunk. Nagy multunkkal hiába akartuk tanusítani eltün-tetett létünket. Kinevettek. Amiről egy Corvin Mátyás és egy Liszt Ferenc emléke nem tudta többé meggyőzni a félrevezetett világot, ugyan hogy tud-ták volna meggyőzni külföldre vetődött árva kis magyarok, magukra-hagyatott nemzedékek, melyeket senki se tanított meg arra, mi készül elle-nük, hogyan kell védekezniük.

A kétfejű sas palotái hallgattak. És egyikünk-másikunk erőlködő egyéni bizonyításai felett kiesynylően, unottan mosolygott a külföld. A trianoni ítélet már a lelkekben volt . . . A népek köztudatában már meg-szűntek történelmi jogaink, gazdasági összeforrottságunk senkit sem ér-dekelt, földrajzi egységünk vonalát a tömegtudatban elmosták kis szom-szédaink propaganda ábrándtérképei, melyek azóta . . . valóra váltak.

Idebenn, parlamentünkben szuverén magyar államról beszéltek ne-künk, odakinn keserű szégyenben, elkínzottan éreztük, hogy a világ szá-mára csak egy izgága osztrák tartomány vagyunk, mely a közhit szerint a népeit védő Ausztria akaratával dacolva, önhatalmúlag eltiporja, kioltja az őslakó, ősjogú, nagy kultúrájú, szenvedő nemzetiségeket . . .

Párizsban magyarázták nekem, hogy Erdély az oláhok őshazája és Dél-magyarország a szerbek bölcsője. Amerikaiak szememre vetették, hogy a Kárpátok alatt a csehek földjét bitoroljuk. És ugyanekkor egy fejedelmi sarj Itáliában nyelvünket a német nyelv egyik tájszólásának vélte. Kiesiny-jetek . . . és mégis bennük volt a sorsunk. Rómában egy olasz szenátor házá-ban pohárköszöntővel mint osztrákot üdvözöltek, Firenzében pedig, mikor a város a trieszti olasz egyetemért tüntetett, mint osztrákot bántalmaztak. Hiába mondtam itt is, ott is, hogy magyar vagyok. Hiába mondtuk bárhol is.

A háború első évében létezésünkről még a frontmögötti német közvé-

lemény sem igen vett tudomást. Berlin szívében, a Friedrich-strassén, 1915 nyarán történt. Egy boltban „szövetséges levélpapírt“ árultak. A dobozokra német, osztrák, török és bolgár zászló volt festve. — Hát a magyar? — A kereskedő a fekete-sárga zászlóra mutatott. Két vásárló is belelelegedett a beszédbe: — Nem értjük az önök közjogi helyzetét, túl komplikált. — Ha a németek Immanuel Kantot megértik, azt is megérthetnék, hogy Magyarország nem Ausztria — feleltem én.

És ezek a barátaink voltak! Az ellenségeink évtizedes zavartalan koholmányai és rágalmai megelőzőleg úgy elterjedtek, olyan nagyra nőttek, hogy gyalázásukkal az egész világon elborították hajdani emlékünket.

Tudták-e ezt idehaza? A magyar parlamentet jóformán csak a személyi harcok érdekelték, a magyarországi sajtó saajtsággosan elkerülte ezeket az égő kérdéseket, a magárahagyatott, mit sem sejtő nemzeti közvélemény pedig nem foglalkozott velük. És ha elszigetelten, elvértve mégis felháborodott, — nem történt semmi. A magyar harag csak a fütykös végéig védi a magyar igazságot és becsületet. A magyar harag többnyire csak annyi ideig tart, amennyi ideig a fütykös suhintása.

A miénkre vágyók tervszerű, szívós és kioktatott bántalmai pedig éveken át folytatódtak és... messze voltak a fütykös végétől.

Így történt, hogy Trianont a kontinensek tapsa fogadta és barátunk, ismerőnk nem volt sehol.

De azóta sok minden megváltozott. A világ legfelelédékenyebb népét — a magyart, szüntelenül emlékezteti a végzete. Trianon benne van a reggelünkben, a munkánkban, az éjszakánkban. Belenéz a tányérunkba, elfújja a világosságot az asztalunkon, kioltja a tüzet a kályhánkban. Benne van az életben és a halálban.

Odakinn nem pihen a dühödt rágalom. Amit elvett, meg is akarja tartani. De szegény, fiatal külföldi képviselőteink már őrszemek, a nemzet sajtója figyel, a közvélemény készen áll és a magyar lélek igazunk tanusítására, önvédelemre útmutatást kér.

Ilyen útmutató Károlyi János kegyesrendi főgimnáziumi tanár okos, világos, ügyes és igaz kis könyve is, a „Magyar nemzeti káté,“ középiskolai tanáraink Nemzeti Szövetségének pályadíjjal jutalmazott kiadványa.

A Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetsége a magyar ifjúság hazafias érzésének és „minden még szunnyadó vagy talán már közömbössé fásult magyar léleknek“ ajánlja a könyvet, mely kérdésekben és feleletekben feltárja az ellenséges támadások gondolatmenetét és megmutatja a magyar önvédelem szellemi eszközeit.

A kis könyv három részre tagozódik, multunk, jelenünk, jövőnk szerint. Történeti igazságaival megdöbbsent, komoly tudásával lelkesen tanít, fájdalmas hazaszeretetével belekap a szívekbe, erejével felgyújtja a jobb jövő hitét.

Ha az előző nemzedékeknek a nemzet nevelői sok ilyen fegyvert adtak volna a kezébe, úgy a trianoni végzet előföltételei aligha érlelődnek meg.

Tormay Cécile.